

Kalendarium

3 december. **Morogoon III**, ett "Hacka-å-slä"-Live arrangerat av RavensWing. Kostnad 60 kronor. Kontakta Martin Andersson, tel. 08-26 23 36.

3-4 december. **Gästabudet**, ett fantasy-Live av Troll&Alver i Hultsfred. Kontakta Magnus Sjöberg, tel. 0495-117 83. Endast inbjudna.

6-8 januari. **Stockholms Spelkonvent**, med Vampire-Live.

6-8 januari. Svenska Kyrkan sponsrar **DalCon**, ett spelkonvent i Borlänge med fantasystämning. Alla i medeltids- eller fantasydräkt kommer in billigare!

6-8 januari 1995. **Den Svarta Kitteln**, ett tredagars fantasyLive i Stockholm för endast 50 kronor (30 kr för medlemmar i Trenne Guldmynt). Kontakta Kim Viklund, tel. 08-770 30 89 (kl. 17-22).

Våren 1995. **Kedjan**, ett fantasy-Live med upp till 200 deltagare arrangerat av Nexus. Kontakta Johan Tollstorp, Paradistorget 12, 141 47 HUDDINGE, tel. 08-779 89 22, eller Daniel Roupé, tel. 08-29 36 12.

13-17 april 1995. **Voice of the wastelands**, ett efter-katastrofen-Live arrangerat av "Tre äpplen hög". Kontakta någon av följande personer: Rikard: 08-746 87 74, Elis: 08-35 52 25, Jonas & Jenny: 08-30 38 21, eller skriv till Tre Äpplen Hög, c/o Samuelsson, Hagagatan 48, 3 tr, 113 47 STOCKHOLM.

14-17 april 1995. **Häxjakten**, ett arrangemang av Enhörningen. Kontakta Hans Nilsson, Panggatan 12, 723 38 VÄSTERÅS, tel. 021-14 21 89.

INTE maj 1995. **Tyrannen** är uppskjuten på obestämd framtid!

pingst 1995. **Tystnadens Dotter**, ett sagobetonat Live i Västeråstrakten, arrangerat av Noshörningen. Kontakta Josefine Lindqvist, tel. 021-13 19 47, eller Mikaela Malmström, tel. 021-18 12 58. Från 15 år.

sommaren 1995. **Fejden**, ett Live där rollspelandet säts framst.

sommaren 1995. **Oberons Gästabud**. Någonstans i Sverige. Arr. Erik Sieurin, YO-Kylä 4 A 23, 205 40 ÅBO, FINLAND, E-mail: erisie@utu.fi

sommaren 1995. **Prinsessa på vift**. I skuggan av ett mord. Ett fantasy/sagoLive uppskjutet från september 1994. Kontakta Leif Brandt, Karlavagnsgatan 8, 724 68 VÄSTERÅS, eller Jessica Carlsson, tel. 0171-575 34.

sommaren 1995. **Livets träd**, ett fantasy/medeltids-Live. Kontakta Daniel Selin, tel. 08-745 36 44. Begränsat antal platser. Tidigare erfarenhet av Live önskvärd. Kostnad 50-150:-

juni 1995. För de yngre: **Enhörningen** arrangerar en uppföljare till sitt **NybörjarLive**. Kontakta Hans Nilsson, Panggatan 12, 723 38 VÄSTERÅS, tel. 021-14 21 89.

9-11 juni 1995. **Malveca** uppskjutet pga semester.

12-16 juni 1995. **Blodshämnden eller Sju böner om nåd**. Arr. Enhörningen, kontakta Hans Nilsson, Panggatan 12, 723 38 VÄSTERÅS, tel. 021-14 21 89.

16-18 juni 1995. **Smörblommans Dilemma**. Kontakta Johan Almqvist, Rosgården 8, 746 32 BÅLSTA, tel. 0171-585 53.

16-18 juni 1995. **Östan om Sol**, en fantasy-kongress på KTH i Stockholm. Kontakta Ylva Spångberg, Disponentgatan 3, 112 62 STOCKHOLM, tel. 08-13 75 47. Kostnad från 200 kronor.

juli 1995. **Tårarnas Barn**, ett medeltida sago-Live i Tiveden. Kontakta Kristian Rapp, tel. 019-20 21 71. Ca 150 kronor.

juli 1995. **Ulldar 4**, ett kampanjLive i fantasymiljö arrangerat av F.U.S.K. i närheten av Sundsvall. Kontakta Roger Johansson, tel. 060-56 08 74.

28-30 juli 1995. **Månbarn**, ett sago/fantasyLive. Kontakta Jessica eller Veronica Carlsson, Snäppvägen 64, 746 33 BÅLSTA, tel. 0171-575 34.

sommaren 1995. **RAVNs SommerSimulering**, Oslo-trakten. Svensk kontaktperson är StrapatS, Ateljévågen 22 kv, 172 41 SUNDBYBERG, tel. 08-98 20 33.

Vecka 32. **Medeltidsveckan på Gotland**.

3-5 november 1995. **Fruktan**, ett arr. av Enhörningen i Västerås. Kontakta Hans Nilsson, Panggatan 12, 723 38 VÄSTERÅS, tel. 021-14 21 89.

november 1994

StrapatS

Levande rollspel

22

10 kronor

I detta nummer:

StrapatS har ny adress!.....	2
Tyckeriet	3
Debatt eller debacle? Bedöm själv!	5
Vem sa vad? - Pia Romson ringer runt	9
Möte med en preussisk förkämpe	12
"Always look on the bright side of Live!".....	13
Brott och Straff - tuffa tag på tingsplatsen ...	16
Bågar och Pilar på Live	18
20-talsliv(e) med Björn Hellqvist	21
Vildhavre-94	22
Föreningsadresser	26
Kalendarium	28

StrapatS är ett fristående fansin om levande rollspel och kostar inte mer än 10 kronor inklusive porto.

Chefredaktör och ansvarig utgivare:

Jonas Nelson
Ateljévågen 22, kv
172 41 SUNDBYBERG
tel. 08-98 20 33
pg. 68 02 12 - 4138 (Jonas Nelson)

Syftet med StrapatS är att informera, diskutera och rapportera om levande rollspel i alla dess former. Vi är därför i mycket hög grad beroende av läsekretsens engagemang i fansinet. Bidrag i form av teckningar och artiklar mottages tacksamt. Ersättning utgår i form av ett gratisexemplar av StrapatS.

Annonser om levande rollspel är gratis upp till en kvarts sida per person/förening. Tryckoriginal A4, tack!

Manusstopp för nr 23 är den 24 november 1994.

Nästa manusstopp den 24 november 1994!

Sveriges tjugatigaste Live-fansin

StrapatS har ny adress!!!

Just precis! Hädanefter gäller följande:

**StrapatS,
Jonas Nelson
Ateljévägen 22, kv
172 41 SUNDBYBERG**

**Telefon: 08-98 20 33 (hem)
I nödfall: 08-790 73 54 (arbete)**

E-mail: nelson@lanm.kth.se

Kom nu detta utihåg!

Sådärja! Nu vore det väl själva attsingen om någon klagar på att han inte märkt att jag har ny adress!

Jo, jag har alltså äntligen flyttat ut ur mitt lilla studentrum. Från 17 kvadratmeter till 42. Dessutom håller jag på att bygga ett medeltida loft inne i lägenheten (jag har 3 meter i takhöjd och en snäll hyresvärd från Dalarna, så det går bra).

I samband med allt detta blir tyvärr StrapatS lidande. Ni kanske kommer att märka av vissa förseningar, men framför allt så kommer säkerligen något material att gå förlorat i flytten. Om ni alltså märker att er insändare saknas eller att jag har glömt ert Live i kalendariet etc, så vet ni vad det beror på. Förlåt.

Och därmed var ledarspalten fylld för den här gången. Ovanligt enkelt!

- Jonas

StrapatS

Chefredaktör & ansv. utg.
Jonas Nelson
Ateljévägen 22, kv
172 41 SUNDBYBERG
Tel: 08-98 20 33
email: nelson@lanm.kth.se
pg: 68 02 12 - 4138
(Jonas Nelson)

Omslag:
Jonas Nelson

Illustrationer:
Jonas Nelson
Natalie Sjölund
Kent-Ove Lindström
Anders Granberg

Upplaga:
400 exemplar

Tryck:
Billiga Tryckeriet, Fruängen

Nästa manusstopp:
24 november 1994

INNEHÅLL

Innehållet i StrapatS utgörs av allt möjligt som kan relateras till levande rollspel, eller "Live" som det ofta kallas. (Observera att jag skriver Live och Livet med stor begynnelsebokstav för att undvika missförstånd i meningar av typen "Just när jag började trivas tog livet slut").

BIDRAG FRÅN LÄSARNA

StrapatS är i hög grad beroende av läsekretsens engagemang. Känner DU till vilka Live som är på gång? Kanske vill du annonsera om ett kommande Live? Har du kanske en rapport från ett Live du har varit på, eller sitter du och trycker på något annat som vi kan trycka istället? Minsta bidrag till StrapatS är hjärtligt välkommet! Skicka gärna ditt alster på diskett i TEXT (ASCII)-format. PC eller Mac kvittar lika.

ERSÄTTNING

Tyvärr har vi för närvarande ingen möjlighet att erbjuda någon ekonomisk ersättning utöver ett gratisexemplar av det aktuella numret av StrapatS.

ANSVAR

Upphovsmannen ansvarar ensam för sitt alster och sina åsikter, dessa skall inte på något sätt tillskrivas StrapatS om så inte uttryckligen anges.

RÄTTIGHETER

StrapatS gör inga anspråk på rättigheterna till de artiklar och illustrationer som publiceras i fansinet, dessa kvarstår hos upphovsmannen om inte annat anges. Redaktionen förbehåller sig dock rätten att på ett rimligt sätt korta och ändra i insänt material.

Ni som lämnar in bidrag görs uppmärksamma på att allt material som ej är märkt med copyright kommer att betraktas som fritt för läsarna att kopiera och distribuera så länge källa och upphovsman tydligt anges.

ANNONSER

Annonser om levande rollspel är tills vidare gratis upp till en kvartssida per person/förening och nummer. Halvsida 100:-, helsida 150:-, uppslag 250:-

PRENUMERATION

StrapatS betalas antingen kontant till chefredaktören eller genom insättning på ovan angivet postgirokonton.

Prenumeration är fullt möjlig. Sätt i så fall in valfritt belopp på postgirokontot, så meddelar vi dej när dina pengar börjar ta slut. Glöm inte ange ditt namn och din adress, samt från vilket nummer prenumerationen ska börja gälla. Någon kredit beviljas ej. Reservation görs för prisändringar.

Direkt från
tryckeriet:

!!! Tyckeriet !!!

"There's nothing like a good piece of hickory"

(Clintan i *Pale Rider*)

Björn Hellqvist: Angående osäkra vapen: Om det finns folk som inte vill inse att vissa vapenkonstruktioner är osäkra, vore det väl dags att införa någon form av minimistandard föreningarna emellan. Det farligaste vapnet jag sett bestod av ett avsågat bandyklubbeskaft med ett (1) varv liggunderlag runt!

Något som tål att diskuteras är om det inte skulle behövas någon form av minimirustning. Den senaste Live-fighten jag såg fick mig att undra om inte handskar, gärna vadderade, borde vara standard.

Man skulle kunna tänka sig två nivåer. En minimistandard för samtliga beväpnade (t.ex. handskar, suspensoir och något skydd för huvudet), där man också förbjuder slag mot huvudet, lodräta hugg, stötter o.s.v.; samt en standard för de som vill slå "fullt ut". I det senare fallet skulle man då bära hjälm, kraftiga handskar, skydd för skulderparti, hals, mellangärde och grenen, allt enligt en gemensam standard. Här skulle man kunna tillåta slag mot hela kroppen och huvudet, samt stötter mot kroppen. Tanken på en "bofferlicens" är inte så dum, då man i så fall skulle få tillfälle att kontrollera personens utrustning och säkerhetsmedvetande vid utfärdandet, och kunna dra in den om personen uppträder korkat (slåss i berusat tillstånd etc.)

Skulle man genomföra dessa förslag skulle man uppnå säkrare strider som i sin "tyngre" variant skulle bli mer realistiska i stilen. Nu finns det säkert de som invänder att "det här går inte, det blir för mycket krångel, det begränsar friheten" och så vidare. Måhända, men tänk på att ett liknande system praktiseras av SCA, som omfattar tusentals kämpar på tre kontinenter. Varför inte försöka här i Sverige?

(Hur det gick för killen med bandyklubban? Han blev själv skadad av en träff i ögat och ådrog sig en blödning i främre kammaren. Synen klarades som tur var. Under samma Live blev min tjej slagen i huvudet sammanlagt sju gånger, trots uttryckligt förbud!)

Jonas: "Det här går inte, det blir för mycket krångel..." Skällnaden mellan SCA och Live är bl.a. att Live omfattar så många olika fraktioner, grupper och enskilda, medan SCA är EN (1) enda förening. Det finns inget som tyder på att Livare skulle vilja organisera sig i en enda stor förening. Och som Björn säger - systemet finns redan i SCA. Ni som absolut vill slåss "fullt ut", med stötter, huvudslag och hela surven, gå med i SCA! Dessutom vill nog många ha kvar möjligheten att överfalla obehäpnade och orustade personer - ridderligheten står inte särskilt högt i kurs på de flesta Live. Om man nu har snur tur att man lyckas överraska rovriddaren Hubert när han för en gångs skull tagit av sig rustningen för att bada, ska man då inte få slå på honom utan behöva vänta tills att han tagit på sig rustningen igen? Nej, gör vapnen mjukare och ofarligare istället för att kräva rustningar!

Fast "Bofferlicensen" är fortfarande ingen dum idé...

- Insändarspalten där alla får säga vad de tycker

"Nick Faldo":
Om RavensWings
golfklubbesvärd
finns det bara en
sak att säga:
- FORE!

Varför Off-Live?

Där står de två
Jag smyger mig fram på tå
Försiktigt, inte minsta kvist får brytas
Söker skydd i trädets skugga

Ingen måne tack och lov
Ålar mig fram sista biten
Hör vad de talar om
Orchen säger: "Ja, jag var också i Visby".

Blöt av det regniga gräset inser jag
att tio minuters smygande
med nerverna på helspänn är förgäves
Istället för att skrika ut min irritation
över de två orcherna, smyger jag mig tyst tillbaka.

*Mäster Ragund,
upplevt under "Kristallkulan"*

Björn Hellqvist: Om man tillämpar NLT-artikeln uppgifter och Arwidssons syn på "Trenne Byar" på den verkliga världen, kan man sluta sig till följande:

- I Den Enda Världen förekommer religiösa och ockulta riter.
- Statschefer kräver underkastelse, stärkta av polismakt och militär.
- Beväpnade hoppar utövar våld mot varandra och mot fiender.
- Kriminella handlingar begås oavbrutet.
- Alkohol och andra droger skördar mängder av liv.
- Individer tvingas in i konformismens klor.

Om nu Live vore lika hemskt som ovanstående så skulle det knappast röra sig om verklighetsflykt, eller hur? Var är faran störst och vilken värld, den verkliga eller fantasins, bör förändras för att det uppväxande släktet ska få en värdig tillvaro? Vilken värld kan ge permanenta skador?

*Jonas: Retoriska frågor, alla vet vi väl svaret? Inte är det väl så konstigt att ungdomar som känner att de ingenting har att säga till om i dagens Sverige dras till rollspel där de själva får vara med och påverka sin omgivning? Underligt blir det först om man tar med sig önskade effekter av vår verkliga värld, såsom våld, droger och andra oirevligheter, för att krydda sin egen lilla hopsnickrade fantasivärld. Vad ska det egentligen vara bra för? Har vi inte nog av det i vårt dagliga samhälle? Är det kanske rentav så att det är den verkliga världens ruskigheter som förstör vår tillvaro i fantasivärlden, och inte tvärtom, som alla sensationslystna journalister vill ha det till?
"Verkligheten förstör barns fantasi!" Det vore en rubrik att suga på, det...*

Och därmed är vi osökt inne på "den där debatten med Didi Örnstedt" igen:

Dan Hörning, huvudarrangör för "Svart Vendetta":

Jag måste säga att jag känner mig sviken av Didi Örnstedt. Jag är inte riktigt säker på om hon var på *Svart Vendetta* eller inte, i så fall var det bara en dag. I vilket fall som helst betalade hon anmälningsavgift och ville ha en massa information om Livet. Hon fick regelboken och diverse andra papper (t.ex. grupp-utskick). Dessutom pratade vi en hel del med varandra i telefon. Jag tyckte att det var positivt att någon utomstående tog sig tid att skapa sig en upplyst bild av Livehobbyn (och för den delen andra sidor av rollspelshobbyn fick jag åtminstone intryck av).

Så, Didi fick alla dessa papper och sen kommer hennes åsikter i en strid ström. Och de är bara dravel... Totalt upplysta... Didi, läste du överhuvudtaget det du fick? Lyssnade du när du pratade med mig? Eller letade du bara efter snaskiga skandaler? Citatet ur familjen Faiscas gruppskick (se sid 12, StrapatS nr 21) är helt korrekt. Det står jag för. Det

var stämning att se den medeltida Faiscaflaskan hos familjen Faisca. På systembolagets etikett är det en medeltida borg och så står det "Faisca" med stora bokstäver. Ursprungligen hade vi tänkt kalla vinhandlarfamiljen för Albia (en ännu snyggare flaska) men tyvärr utgick Albia ur sortimentet. Några flaskor vin till en grupp på 10-15 personer under tre dagar, ledd av två av mig väl kända personer (Pia Romson och Måns Frid, båda runt 25 år). Vilken skandal!

Till sist, Didi, varför inte nämna något positivt från Vendettan? Varför inte tala om de rigorösa säkerhetsföreskrifterna (där Jonas däremot var medansvarig)? Varför inte tala om den glädje och stämning de 300 deltagarna fick ut under tre dagar p.g.a. fem personers hundratals timmar av ideellt arbete för att förbereda det hela? Varför inte angripa något som verkligen är farligt för ungdomar, som t.ex. rasism och gatuvåld? Eller beror de också på levande rollspel?

Jonas: Angående "de rigorösa säkerhetsföreskrifterna": Dan har faktiskt rätt där, den enda skada orsakad av ett vapen (åtminstone den enda som vi arrangörer fick besked om) åstadkoms med det vapen som var ett pris i torneringen - och alltså det enda vapen som inte passerat vapenkontrollen, fänigt nog!

Björn Hellqvist: I StrapatS nr 21 kunde den intresserade följa den omfattande debatten mellan Didi Örnstedt och Jonas Nelson. Vid en första anblick kan man förledas att tro att Örnstedt först och främst oroas över fulla minderåriga och diverse våld, ockultism och annat trams på *Trenne Byar*. Om man läser hennes bok *"ROBOTTIDER - medan kärleken får vänta... Om barns uppväxtvillkor i masskulturens spår"* (Utbildningsförlaget Brevskolan, Stockholm 1989, ISBN 91-574-2507-8) framträder en helt annan bild, nämligen den av en person som är djupt övertygad om att hennes behandlingsmetoder och våra sällskapsspel är samma sak. Dessutom är hon ytterst harmsen över att rollspeltillverkare klampat in i hennes akademiska sandlåda... Följande citat från sidan 64 i nämnda bok talar för sig själva:

"Den stora skepsis och misstänksamhet som riktats mot alla former av gruppgestaltning i drama, har varit mycket påtaglig. Inte minst under den tid sensitivitetsträning bedrevs - dock ej av dramapedagoger. Uppdragsgivare har i allmänhet varit mycket noga med att förhöra sig och informera sig om att intet otillbörligt tilldrar sig i dramaarbetet, såsom till exempel indoktrinering och själsligt lurendrejeri. Gruppgestaltning och arbetet att utveckla människors känslomässiga och sociala medvetenhet genom drama, skulle kunna innebära någon sorts hot, ge oönskade effekter."

"Man diskuterar spelets lösning, man kan göra om spelet flera gånger för att komma fram till nya lösningar och exempel. Det viktiga i att befria en gruppmedlem från rollfiguren är att varken den enskilda individen eller gruppen ska identifiera rollen med personen som spelar. Det skulle nämligen bli outhärdligt att förknippas med en spelad attityd som inte motsvarar den egna. Jämför här barnens och ungdomarnas roll- och dataspel där uppmaningen från spelfabrikanterna är att man helst ska stanna kvar i rollen. Det kan gälla flera dagar. Under en intensiv spelperiod i spelargänget, kan det ibland hända att rollfiguren tar över den egna personligheten och att man i verkligheten utför något man i sig själv aldrig skulle ha gjort."

"Även i min yrkesfunktion som dramapedagog känner jag mig lurad och utsatt för sabotage. Varför ska de rollspel jag som yrkeskunnig och ansvarsfull pedagog leder, vara utsatta för granskning för att inge uppdragsgivare största förtroende medan rollspelsindustrin får sätta vilka destruktiva krafter som helst i rörelse? Varför får jag en känsla av att beslutsfattare i vårt land talar med kluven tunga?"

"Om jag misslyckas i fostran av mina barn, meddelar mig samhället att jag misslyckats som förälder. Förvirrad, i gränslandet mellan fantasi och verklighet, frågar jag mig om vår riksdag möjligen består av mutanter och om det bara är jag i hela världen som inte vet vilken poäng för SML, STO, STY, INT eller MST de har..."

12, 17, 19, 5, 18. Det trodde jag alla visste... Den här drapan gällde "vanliga" rollspel, i det här fallet har Didi spelat "Mutant" en gång. Ja du, Didi, det är inte lätt där i gränslandet mellan fantasi och verklighet. Tur att vi andra ser gränserna. Det är på vippet att Örnstedt placerar sig i sällskap med virrpannorna Allan Rubin och Ann Ekeberg (författare till *"För Sverige - på tiden"*, en bok som är allmänt rabiat mot populärkultur. Publicerad med bistånd av det kvasi-fascistiska EAP (Europeiska ArbetarPartiet)).

Vidare kan man i Didi Örnstedts bok *"ROBOTTIDER..."* läsa på sidan 63:

"Medan de vuxna odlar sin betydelse tränar barn och ungdomar förställning. Se här vilken möjlig klyfta mellan generationer, värderingsmönster och normsystem!"

Så sant! Och Didi har fallit ner i den!

Det här kunde förstås inte få stå oemotsagt. Varsågod, Didi. Ordet är ditt:

Didi Örnstedt: Vilken uppvakning! Tänka sig att någon vågar ha synpunkter på den älskade "hobbyn"! Intresset att diskutera med mig är uppenbart. Frågan är bara om det är för att man från rollspelsutövares håll verkligen vill diskutera olika sätt att se på företeelsen, eller om det går ut på att kväsa allt som "luktat" kritik.

Till **Dan Hörning** vill jag säga: Jag är ledsen om jag svikit dig på något sätt. Det är verkligen inte avsiktligt. Jag har helt klart för mig att jag berättade för dig att jag skriver en bok om rollspel i Sverige och att jag med utgångspunkt från detta anmälde mig till *Svart Vendetta*. Du erbjöd mig till och med att få vara sierska eftersom jag i egenskap av dramapedagog förmodades kunna spela en sådan roll. Jag tackade nej med förklaringen att jag var ny och grön i Livesammanhang. Jag uppskattade samtalet! Självklart var jag i spelet! Jag sökte min Tergen utan att finna honom. Ingen annan tyckte heller känna till hans existens. Visst satt jag ihopkurd i min bondgummedräkt i hållande ösregn och erfor skälvande den beordrade uppställningen vid midnatt (lördagen). Visst såg jag sluttomeringen. Särskilt stilig tyckte jag de svartvita dräkterna var. Lite förundrad var jag över att det inte var 300 närvarande vid denna tomering. Många hade kanske gett upp i samband med regnet? (*Allt för sant. Man går på Live för att ha roligt, och regn är uppenbarligen inte roligt nog för somliga, kanske däribland "din" Tergen? Jonas anm.*)

Visst har jag noga läst allt du skickade till mig, till och med det allra mest finstiltat med mina närsynta medelåldersglasögon. Likafullt har jag synpunkter på alkohol och Livespel! Det får du nog stå ut med som huvudarrangör. Som utanförstående när jag skriver om rollspel lyssnar jag inte bara på spelarnas synpunkter och beskrivningar.

En sak jag noterade i utskicket inför *Svart Vendetta* var tacket till Bögs gård, Sollentuna. Här har man inte direkt varit positiv till Liveandet i området - snarare tvärtom! Ortsbefolkningen är på sina håll oroad över vad som händer i markerna. Detta gällde även *Trenne Byar*. Har arrangörer någon som helst förståelse för att Verklighetens aktörer (läs: vanligt folk) ibland kan undra över rollspelsaktörer?

Till **Jonas Nelson**: Det är i och för sig bra med säkerhetsföreskrifter. Exemplet visar dock hur svårt det kan vara att garantera säkerheten, och hittills har vi bara talat om den fysiska - vem garanterar den psykiska? Det vore intressant att följa en seriös debatt i denna fråga utan att den tar omvägen via den psykiska hälsan i fotbollslag, hockeylag och schackspel, vilket brukar vara en omväg spelare och arrangörer gärna tar för att slippa diskutera den egna verksamheten.

Till **Björn Hellqvist**: Tack för klappen på huvudet! Den är av sådant slag som brukar utdelas av personer som utgår ifrån att de har rätt.

Jag vet inte alls vem du är eller vad du representerar. Klart är i alla fall att du bläddrat i boken *"ROBOTTIDER - medan kärleken får vänta..."*. Kapitlet om rollspel har fått dig att ta till orda. Jag vill inte hindra dig från att ha en uppfattning, men vad som förvånar mig är att du har odlat en så ensidig läsart i förvissningen om att du redan från början har rätt. Förmodligen skämtar du därför så lättsinnigt om riksdagens mutanter, för att i nästa ögonblick falla i (den av dig citerade) "generationsklyftan" där du tydligen i lugn och ro vill förkovra dig i någon slags för-e-ställning (rollspel!).

Vad gäller den "akademiska sandlådan" kan jag försäkra dig om att dramapedagogiken inte gör anspråk på att i sin utövning vara akademisk. Precis tvärtom! Jag inbjuder dig att någon gång närvara och pröva på metoden! Däremot uttrycker en ansedd akademiker, tillika präst (Åke Eldberg) följande i *Gryning* 4/94:

"Om min rollfigur når framgång genom att vara hänsynslös, fostrar inte det liknande attityder hos mig själv? Upplever jag subjektivt paralleller mellan spelets värld och verkligheten, då tror jag att det kan hända att spelet sätter tankarna i rörelse i nya riktningar på gott och ont. Det skulle inte förvåna mig om många (men absolut inte alla) Kult-spelare lockats till olika former av ockultism. /—/ Rollspel ska man spela för att ha kul. Men en diskussion om det som hände i äventyret, och ett ifrågasättande av såväl det egna handlandet som spelvärldens förutsättningar, kan vara mycket välgörande."

Se, här delar vi helt uppfattning, den rollspelande prästen och jag. Åke Eldberg får väl ändå betraktas som en auktoritet i egenskap av tidig medarbetare i framtagandet av *Drakar och Demoner*, översättare till delar av *Mutant Chronicles* samt sakkunning i teologiska frågor i *Vägen*.

Slutligen, Björn, är det väl bra att inte jag är utgiven av ett förlag som styrs genom EAP:s försorg och med de politiska förtecken, som du säger, utan av Utbildningsförlaget Brevskolan? Eller gör du kanske rent av gällande att även Brevskolan skulle vara "kvasifascistiskt" och styrt av EAP? Är inte detta i så fall en något osund och häpnadsväckande konspirationsteori? Kanske skulle vi blanda in Brevskolan i debatten eller rent av vidga den i ett större massmedialt sammanhang? Rollspels- och Livehobbyn verkar öppna för oerhört intressanta frågeställningar som måtte kunna vara berikande för långt fler än dem som nås genom StrapatS eller Signaler från SVEROK.

Björn Hellqvist replikerar: Tack för ett halsbrytande svar och en fin lektion i hur man snackar bort ett ämne man inte vill utveckla! För att ge Örnstedt och övriga läsare ett hum om vem jag är och vad jag representerar, kommer här en kort presentation: Jag är en 29-årig optiker som rollspelat i 12 år, och som utöver mina intressen (medeltid och böcker) skriver en del i StrapatS och andra fanzin.

Jag representerar endast mig själv, och mina åsikter är baserade på nämnda rollspelsfarenhet samt det faktum att jag följt debatten om rollspel i massmedia sedan mitten av 80-talet.

Åke Eldberg känner jag sedan flera år tillbaka, och jag törs påstå att vi står på god fot med varandra. Han är en lysande debattör, och kan till skillnad från Örnstedt diskutera sakligt och med stor pregnans. När det gäller Kult, så har jag spelat det 3-4 gånger utan att bli särskilt imponerad eller känna någon större lust till ockulta handlingar (meningslöst då jag är ateist).

Det skulle förvisso vara av (akademiskt) intresse att få vara med om hur ett dramapedagogiskt rollspel går till, men jag har ändå förmågan att analysera mina handlingar i "vanligt" rollspel, så ur terapeutisk synvinkel kan det vara.

För varje intelligent läsare av mitt första inlägg framgår det med all önskvärd tydlighet att jag inte antyder någon som helst koppling mellan Brevskolan och EAP. Vad Örnstedt lyckas med är att visa hur hon kan ta en text, förvränga den, och hävda att man ägnar sig åt konspirationsteorier! Se där ett strålande exempel på hennes "debatteknik"! Då hon inte brytt sig om att närmare motivera varför hon tycker illa om rollspel utan istället ägnar sig åt att haka upp sig på detaljer, misstolka och undvika ämnet, anser jag för min del att vidare debatt är meningslös.

P.S. Angående mutanter i riksdagen, så behöver vi andra inte oroa oss; Ny Demokrati har ju åkt ut!

Ovetande om denna sista replik (jag har faktiskt en deadline att hålla) lade Didi till följande synpunkter, vilka jag frikostigt delar med mig av:

Didi Örnstedt: Självfallet vill jag inte dra mig undan en debatt, men när det börjar likna ställningskrig undrar jag om "debatten", som den nu ser ut, verkligen kan vara meningsfull. För min del tycker jag bara det är tröttsamt att möta den ene efter den andre som i princip säger samma sak: Didi Örnstedt är dum, löjlig, okunnig, svekfull etc. Det kan man väl i och för sig få tycka, men om debatten ska vara ensidigt "anti-Örnstedtsk" så rör den ju bara mig och inte hobbyn!

När något nytt i sak dyker upp är jag intresserad av att fortsätta. Till exempel:

VARFÖR och **PÅ VILKA PUNKTER** är vi ense respektive oense? Har någon **egentligen** tagit reda på var jag står - annat än utifrån enbart lösryckta citat?

TITTA!
NÅGON HAR
DRAGIT ETT
STRECK MITT I
DEBATTEN!

Jonas: Tja, du skulle ju kunna göra det lättare genom att tala om precis VAR du står, istället för att hacka ner på än den ena detaljen, än den andra - från alkohol till konspirationsteorier om utgivningsförlag.

Jag tror inte att varken jag eller debattörerna till varje pris vill kväsa kritiker, men vi vill inte ha några osanningar och rykten surrandes omkring oss. Sanningen är fullt tillräcklig - jag vet till exempel mycket väl att många markägare och närboende tycker illa om Liveare. Det är bland annat därför vi tackar Bögs gård, för att de står ut med oss. Vidare kan jag ju påpeka att jag personligen sökte tillstånd hos Stockholms Stad (markägaren) för "Svart Vendetta", och att jag inför mitt första Live som arrangör ("Saturday Night Live") knackade dörr och informerade de närboende om vad som var i görningen. Att det sedan finns arrangörer och Liveare som är mindre förutseende och diplomatiska är bara alltför sant, men vi är medvetna om problemet och försöker genom information och tjat få folk att bättra sig.

Vidare undar Didi på vilka punkter vi är ense respektive oense. Ja, om Didi är så vänlig att på ett överskådligt sätt spalta upp precis vilken inställning hon har till saker och ting, så ska jag gladeligen ge min syn på samma punkter. Då kan vi se var vi är ense och var vi är oense! Sedan återstår det bara att reda ut varför...

Tills dess, eftersom både Björn, Didi och jag verkar tycka att vi står inför ett ställningskrig som bara blir tråkigt för er läsare att ta del av - streck i debatten! (Ja, så snart Pia sagt sitt, vill säga:

Vem sa vad?

Förra StrapatS innehöll en hel del och jag ringde upp Örjan Arwidsson och Didi Örnstedt för att bringa lite klarhet i vad som sagts av vem. Samtalen blev så intressanta att jag skrev den här artikeln om dem. Här ska genast sägas att eftersom jag givetvis inte spelade in något av telefonsamtalen ska man inte betrakta något i artikeln som direkta citat. Inte heller redogör jag för allt som telefonsamtalen handlade om.

Pia Romson är 25 år och äger Livebutiken Black Unicorn i Stockholm. Hon intresserar sig mer för Liverörelsens framtid än för sin egen telefonräkning.

Arrangörerna avvisande

Jag ringde Örjan Arwidsson, den journalist på Nya Ludvika Tidning (NLT) som står som författare av den mest omdiskuterade artikeln 940730, för att fråga lite närmare hur han har arbetat med artikeln. Örjan uppger då att allting i artikeln bygger på intervjun av Didi Örnstedt och att han senare försökt få komma ut på Liveområdet för att själv bilda sig en uppfattning, men blivit nekad detta av arrangörerna. Att han skulle ha varit välkommen om han burit dräkt och inte stört spelandet talade ingen om för honom, men han frågade inte heller själv.

Missuppfattningar

Nästa samtal går till Didi Örnstedt. Vi kommer in på ovan nämnda artikel och Didi uppger då att hon inte har menat att ockultism, blotande och rituella handlingar pågår på riktigt på Live, utan att det ofta ingår i Live-världarna. Eftersom jag (och säkert flera med mig) inte uppfattade artikeln på det viset, ringer jag upp Örjan Arwidsson igen. Han har tack och lov tid med mig igen och säger att det Didi sagt till honom är att ockultism, blotande m.m. visst förekommer "på riktigt" på Live. Han säger också att Didi Örnstedt har godkänt artikeln när han läst upp den för henne. Här går alltså uppgifterna isär, och vem som har missuppfattat vem har jag ingen aning om.

Religiösa grubblerier

Åter till Didi som är vänlig nog att ta sig tid med mig igen. Jag försöker nu få någon klarhet i det här med ockultism och tror mig efter ett tag förstå att Didi inte gör någon skillnad mellan ockulta ritualer som utövas av folk som tror på det och liknande ritualer utförda av folk som anser att de leker. (Det gör visserligen inte jag heller om det handlar om ritualer som används eller har använts inom s.k. äkta svart magi, men jag har en känsla av att många människor gör den åtskillnaden och därmed inte kallar lekande personer för ockultister. Jag har dessutom inte hört talas om att ockulta ritualer som "följer originalreceptet" skall ha använts på Live. I allmänhet är väl arrangörer mycket försiktiga med religionsbiten för att inte stöta sig med någon spelare?)

Didi antyder också halvt om halvt att riktiga ockulta ritualer utövas på Live, men där kommer vi inte så mycket längre. (Jag har talat med Håkan Stendahl, som Didi hänvisade till angående sitt uttalande om att det faktiskt förekommer svart magi på Live. Håkan vill minnas att han aldrig sagt att det förekommer på Live, bara att det finns människor (inte Liveare alltså) som faktiskt pysslar med sånt där. Jonas anm.)

Didi Örnstedt säger sig vidare vara medlem i Svenska Kyrkan och därmed kristen. Däremot tror hon inte på någon djävul eller på att något andligt kan ske i ockulta riter (typ framkallande av demoner). Det hon främst oroar sig över är ockultismens inverkan på unga sinnen och vad

som händer med en ung människa som börjar grubbla på livsåskådningar i samband med ockulta riter och inte har någon vuxen att diskutera detta med. (Jag tror för min del att Live inte leder till mer grubbel än något annat som unga kommer i kontakt med i dagens samhälle. Ska vi börja oroa oss över konfirmandlektionerna också, där det finns enstaka ledare som är klart inkompetenta att hantera ungdomars livsåskådningsfrågor? För att inte tala om skolans s.k. religionsundervisning!)

Om nu Didi *inte* i artikeln 940730 i NLT talade om det som gemene man associerar med ockultism, dvs personer som på fullaste allvar tror på häxeri, svarta mässor, svart magi m.m. och utövar detta, varför förtydligar hon inte detta i NLT? Eller för den delen för StrapatS läsare (vilket kanske hade besparat henne en del ilska påhopp)? Och även om nu inte Didi lägger några moraliska/etiska aspekter på ockulta handlingar kan hon inte vara helt omedveten om att ganska många personer i vårt samhälle, både troende och icketroende, reagerar mycket starkt mot ockultism och framför allt mot det som väl mest förknippas med ockultism när det ger svarta tidningsrubriker, nämligen svart magi. Eftersom hon forskar om rollspel bör hon också känna till den hetskampanj som bedrivs av Livets Ord och andra kristna högerextremistiska rörelser. Hon kan alltså inte ha varit helt omedveten om att hennes uttalande inte i alla läger skulle uppfattas som hon för mig uppgav att det var menat. Som troende kristen känns det mycket obehagligt att den rörelse där man är aktiv och delvis förtjänar sitt levebröd beskylls för ockultism.

Medveten misstolkning?

Jag frågar också Didi vad hon menar med att Live blir mer och mer slutna. I artikeln ser det nämligen ut som att Live blir mer och mer hemliga och vägrar journalister och andra att få någon inblick i aktiviteterna. En bild av mystisk sekt är inte särskilt långt borta om man dessutom har ockultismen i bakhuvudet. Hon hänvisade då till ett uttalande (i *Fëa Livia*?) av Samir Belarbi som handlar om att Live mer och mer blir inbjudningsLive eller Live enbart för föreningens medlemmar istället för att vara öppna för alla som ställer upp på reglerna. Detta för att komma tillrätta med problemen att man inte känner alla deltagare och därmed riskerar att få spelare som uppför sig otrevligt/farligt/kriminellt. När jag menar att det inte är den typ av slutenhet som menas i artikeln säger Didi att hennes citat blev insatt i fel sammanhang. (Återigen, hon har godkänt artikeln innan den publicerades.) Lite senare säger Didi också att det inte är så konstigt om redaktionen

tolkat hennes uttalande om slutenhet på det sätt som står i artikeln eftersom de inte tilläts komma ut på Liveområdet och intervju folk.

Ovanstående fakta om vad Didi, enligt telefon-samtal med mig, egentligen menade visavi hur artikeln är skriven får mig bara att tro en sak, nämligen att Didi *medvetet*, mot de kunskaper hon har och inte har om Live, *lät sig* misstolkas av Örjan Arwidsson. Varför har jag faktiskt ingen aning om.

Psykotisk utan ledare

Om jag har förstått Didi rätt riktar sig inte hennes kritik mot levande rollspel som företeelse. Hon vill tvärtom gärna se det som inlärningshjälpmedel i skolorna. (En utmärkt idé, tycker jag.) Vad hon däremot är starkt kritisk till är att det sker utan kompetent utbildade ledare. För att inte tappa fotfästet och börja begå kriminella handlingar eller leva sig in i sin roll för mycket och bli deprimerad/psykotisk anser hon att det krävs någon som kan tala om för spelarna när det efter Livets slut är dags att lämna sin roll. Ledaren ska också kunna hjälpa spelarna med detta arbete.

Värt att notera i sammanhanget är att Didi Örnstedt inte ser någon skillnad mellan den typ av rollspel som används inom dramapedagogik och Live. Vi kan på goda grunder anta att Didi vet hur dramapedagogiska rollspel går till, och vi vet också att hennes erfarenheter av Live är begränsade. Tanken att hon bedömer Live utifrån sina yrkeserfarenheter som dramapedagog ligger därför inte långt bort. Är då företeelserna så lika att man kan bedöma den ena utifrån den andra?

Först måste klargöras att det är stor skillnad mellan det dramapedagogiska arbetssättet som används inom teater å ena sidan och dramapedagogiska rollspel å andra sidan. Det finns en del likheter mellan Live och det förstnämnda som kan användas inom bl.a. Vår Teater för att arbeta fram en pjäs. Det går ut på att man i grupp dramatiserar fram roller och handling istället för att en regissör säger åt en vad man ska göra. Visst dramatiserar man i grupp och bestämmer mycket själv hur ens roll ska vara i Live, men liknelsen haltar eftersom arrangörens jobb är mycket likt regissörens, med att bestämma ramar för roller och handling. Det finns också dramaövningar (som t.ex. Keith Johnssons bok *Impro*) som visst kan användas för att bygga upp en karaktär men knappast kan användas ute "i fält" på Live. (*Jag antar att Staffan Rislund inte håller med, se Fëa Livia nr 7. Jonas anm.*) Dessutom är det så att det inte är särskilt farligt att använda sig av den här typen av dramapedagogik utan att ha en ledare. Man gräver inte

särskilt djupt utan det är helt enkelt ett sätt att skapa teater. Faktum är att dramapedagogutbildningen innehåller övningar i ovan nämnda teknik, övningar som görs i grupp utan ledare.

Det här verkar ju inte särskilt farligt, men hur är det med dramapedagogiska rollspel?

Farlig terapi eller ofarligt nöje?

Enligt uppgifter som jag fått är dramapedagogiska rollspel ett sätt att i grupp använda en typ av rollspel för att utforska sig själv. Man spelar ofta sig själv och det är ens egna reaktioner som är viktiga. Rollspelen används i terapeutiskt syfte. Ofta skriver man också ett terapeutiskt kontrakt och dramapedagogen blir avlönad som terapeut. Han/hon driver rollkaraktärerna in i konflikter som skall lösas, alternativt inte kan lösas. Därför är det också viktigt att ledaren är kompetent eftersom man kan driva folk för långt och framkalla psykotiska reaktioner.

Om levande rollspel gick till på det här sättet skulle jag också bli oroad om folk kastade sig ut i det utan vägledning av utbildade ledare. Men gör de det? I Live spelar man aldrig sig själv utan förväntas tvärtom spela reaktionen hos sin rollkaraktär. Och kan det sägas finnas någon terapeutisk situation i Live när ingen terapeut finns? De flesta Liveare skulle nog hävda att de spelar för att ha kul, träffa nya bekanta, slippa vardagen för en stund och kanske också för att roa de övriga deltagarna. Detta stöds också av en undersökning omfattande 150 Liveare i *Fëa Livia* nr 7. Personlig utveckling på det psykologiska planet är alltså knappast huvudmålet inom Live. Inte heller finns det någon som driver spelarna in i konflikter som kan bli dem övermäktiga. Spelarna bestämmer helt själva inom en given ram (den värld som arrangörerna använt sig av) hur och i vilken takt de ska agera. Jag tror inte heller att det förekommer att personer tvingas spela roller de säger sig psykiskt inte klara av. Risken att folk tappar fotfästet pga Live måste därmed vara *betydligt* mindre än inom dramapedagogiska rollspel!

Gammal skåpmat

Didi säger sig faktiskt känna till fall i Sverige där folk pga levande rollspel tappat fotfästet och blivit deprimerade av allt för mycket grubblande över sina fiktiva personligheter. Hon vill däremot inte specificera närmare med hänvisning till dessa personers integritet. Om det är sant är det givetvis fruktansvärt, men är det det? Tills jag får se något som kan kallas hållbara bevis har jag bara ett att säga: Det här är gammal skåpmat! Liknande anklagelser har förts fram mot snart sagt varje ungdomskultur. Hittills har däremot mig veterligen

ingen hårdrocksgrupp eller formulärrollspelsföretag blivit dömda för något av alla de självmord de anses ha framkallat.

Telefonterror

Vad jag vill säga med detta är att det än idag är samma visa oavsett om det är Moral Majority, Livets Ord eller oroad dramapedagoger som sjunger den. Sedan formulärrollspel var nytt har det med jämna mellanrum fått stå ut med den här typen av angrepp och nu är det alltså dags för Livehobbyn. Det får vi nog stå ut med. Däremot ska vi inte tuga och ta emot! Vi måste gå i svaromål, men kom ihåg att det brukar vara de som håller sig sakliga och hövliga som anses seriösa i en debatt. Det gäller oavsett vilken kritik man bemöter, saklig som osaklig/osmaklig. Jag hoppas därför verkligen att de rykten jag hört om telefonterror mot Didi Örnstedt är just bara rykten. Om inte så hoppas jag att de som gjort det kommer på bättre tankar och ber Didi om ursäkt. Det är det minsta man kan begära!

Precis som Jonas anser jag att Live har allt att tjäna på öppenhet. Då undviker vi också tänkbara tidningsrubriker som **"Högt uppsatt ledare i ungdomsorganisation sätter munkavle på sina medlemmar. Vad vill han dölja?"**. För vi har ju inget vi inte vill att någon ska få syn på. Om nu någon utomstående *mot all förmodan* skulle hitta ockultister inom Liveörelsen så vill vi väl veta för att kunna tala dem tillrätta? Ju öppnare vi är mot kritik inifrån och utifrån, desto lättare får vi bukt med de smärre problem som dykt upp. Mindre aversioner och mer samarbete Liveföreningar emellan skulle också hjälpa. Sedan får vi inte glömma alla de duktiga arrangörer som sliter livet ur sig för vår skull. Där finns mycket kunskap att hämta.

Jag vill avslutningsvis tacka Didi Örnstedt för att hon var vänlig nog att lägga ner så mycket tid som hon gjorde på vårt telefonsamtal. Jag har fortfarande inte förstått *varför* hon tycker som hon gör, men nu vet jag i alla fall lite grand om vad hon tycker. Kanske en bit på vägen till förståelse?

- Pia Romson/Black Unicorn

(Både Didi och Örjan har getts möjlighet att meddela mig om de känner sig rätt återgivna. Örjan utnyttjade inte den rätten).

StrapatS påminner om att det som trycks i fänsinet inte nödvändigtvis är redaktionens egen ståndpunkt. Men det kan vara det...

Möte med en preussisk förkämpe

De dyker upp under Medeltidsveckan i Visby. De kallar sig för det preussiska gardet. De gör folk i medeltidsdräkt arga, förnedrade, irriterade och ledsna. Då ställer man sig frågan: Varför? Vi stötte i huvudstaden ihop med en preussisk förkämpe som sade sin personliga mening (detta är mycket viktigt, att det inte är sällskapet som står bakom - för det verkar det aldrig vara).

Då fick vi möjligheten att ställa frågan: Varför?

Han tyckte att SCA var tråkiga och försoffade så att lite liv och rörelse inte kan skada. Att SCA-iter är tråkiga och försoffade är upp till var och en att avgöra, men det ger aldrig legitimitet för ett ohyfsat uppträdande. Den preussiske förkämpan var noga med att poängtera att medlemmarna i det preussiska gardet var tidsenliga i sina smädelser. De skulle aldrig använda ord som "hora", utan begagnar sig av uttryck såsom "din förtappade sköka". Är det tidsenligt? Även om så vore, är det i våra öron ingen större skillnad på orden "sköka" och "hora". Hur är det med tidsenligheten när det gäller att starta gräl för grälets skull? Det kanske rentav fanns preussiska gardister på medeltiden som lekte vikingar och fann nöje i att förolämpa sina medmänniskor?

Är det föredömligt (och någonting som gagnar SCA och Liverörelsen i Sverige) att ställa till gräl som inte helt sällan mynnar i att ett blankvapen dras? Knappast, och även om en preussare tycker att det är roligt att förolämpa folk på ett påstått medeltida vis så är det idag vi lever. I Sverige anno 1994 finns det ett antal oskrivna moralregler som när de överskrids resulterar i konflikter, och i vårt tycke onödiga sådana. Har gardisterna överhuvudtaget i åtanke att deras beteende inte bara skadar SCA, utan allas anseende som går i medeltidsdräkt.

Någonting annat intressant som den preussiska förkämpan nämnde var att det var SCA-iter som dragit skarpslipade vapen på St. Mikaelsgården i Visby. En för oss intressant fråga. Vi undrar om det verkligen var så? Personligen blev jag (Jenny) vittne till att en gardist drog kniv inne på St. Mikaelsgården. Gardisten och en annan kille började rollspela ett knivslagsmål - det var mycket obehagligt att beskåda då båda kämparna var kraftigt berusade. Tänkte ni överhuvudtaget på folks säkerhet när ni "rollspelade"? Det var otäckt, mycket otäckt! Det

skulle vara intressant att få höra Visbypolisens åsikt om incidenter av denna typ. Det hände flera liknande händelser under årets Medeltidsvecka.

Vi har under hösten talat med flera SCA-iter som anser att det under tidigare år varit mycket lugnare i SCA's läger. Vi har faktiskt mycket svårt att tro att det är SCA-iter som springer runt på stan och gör den osäker. Det är förstås en möjlighet att det är personer som är nya inom SCA som står för skärmytslingarna, och om så är fallet måste föreningen se över vilka de släpper in i sitt tälläger nästa år. Men i år vet vi att det kom in en preussisk gardist i SCA's tälläger och urinerade på ett av tälten. Personen i fråga blev med rätta utslängd av lägervakten. Här höll den preussiska förkämpan med, han kände väl till incidenten. Han hävdade dock att detta tilltag ej var utfört av det preussiska gardet som sådant utan av en enskild person. Märkligt, det som gardisterna utför är alltså ingenting som sällskapet preussiska gardet står för. Således måste slutsatsen bli att det preussiska gardet inte vågar stå för vad de gör utan skyller ifrån sig. Ändock kallar de sig för ett preussiskt garde!

Och vad tänker du på när du hör namnet preussiska gardet? Kanske är det nazistiska stormtrupper? Eller vad är det för människor som är ute och leker subfascister på festhumör? Bara namnet får oss att må illa.

Ni verkar faktiskt ha fått en snedvriden syn på medeltiden. Om det verkligen är er uppfattning att man söp sig så totalt redlös att man riskerade sin egen hälsa och andras, då föreslår vi - som andra redan gjort: Åk till Hultsfred, där finns det skyddsnet!

Nå, vilka är nu dessa preussare? Hör gärna av er med en insändare och förklara ert beteende. Vi tror att det är flera än vi som är intresserade av att veta vilka ni är och vad det preussiska gardet står för.

Vänliga hälsningar;
Jenny Johansson och Jonas Meisters.

Jonas: *Suck och dubbelsuck! Det verkar finnas individer som ser Live som en utmärkt täckmantel för att få syssla med sina egna olagliga och oirevliga förehavanden, sedan må det vara drogmisshandling, knivslagsmål, akut inkontinens på allmän plats eller skogsskövling. Dessa fega kryp är inte här för att de vill rollspela, de vill bara uppnå sina egna låga mål på andra människors bekostnad. Parasiter och vandaler av detta slag kan vi klara oss utan.*

Nä, nu får det banne mig vara nog!

Sakta men säkert har StrapatS utvecklat till att bli ett forum där alla fritt får gnälla på andras fel och later. Visst är det bra att ni debattörer känner ansvar, men samtidigt blir det så otroooligt tråkigt för övriga läsare att tvingas läsa sida upp och sida ner med nedslående klagomål. Man kan tro att StrapatS blivit någon sorts klagomur!

Samtidigt har kollegan Fëa Livia en helt annan attityd - där skriver folk om det fina med levande rollspel, berömmar varandra och verkar på det

hela taget vilja sopa alla obekvämligheter under mattan och lämna dem bakom sig. Vilket som är bäst kan man förstås diskutera, men visst vore det trevligt om det kom in en och annan uppmuntrande artikel i StrapatS också? Själv tänker jag föregå med gott exempel redan här och nu:

Ett hjärtligt och uppriktigt tack vill jag ge följande personer och föreningar:

- **SVEROK**, för att ni alltid finns i bakgrunden och stöttar oss, såväl ideologiskt som ekonomiskt.
- **Seregon**, för ert föredömliga säkerhetstänkande, och för att ni alltid är så aktiva och utåtriktade.
- **Särimners Vänner**, för bra organisations- och ansvarskänsla.
- **Gyllene Hjorten**, ett oöverträffat föredöme när det gäller gemyt, spelemän och stämning.
- **SCA**, för er gedigna kunskap om medeltiden, som ni alltid är villiga att förmedla.
- **Ett Glas**, för att ni lyckades ro *Trenne Byar* i land - även om skutan tog in en del vatten.
- **Fëa Livia**, för berikande konkurrens och för att ni ger mig något att bita i.
- **Fredrik Säterby** och **Dan Hörning**, för att ni jobbar tills ni stupar.
- Föreningen **Enhörningen**, för ert brinnande intresse för levande rollspel. Må det aldrig falna!
- **Björn Hellqvist**, för alla artiklar och insändare till StrapatS.
- Alla vackra och trevliga **fläckor** som lockats till Live - och som stannar kvar! (Trots mig...)
- **Alla som tar sig tid** med nybörjare, föräldrar, nyfikna och journalister.
- **Daniel Krauklis**, för dina vanligtvis vettiga åsikter. Detsamma kan sägas om **Anders Nordström**, **David Tell**, **Pia Romson**, **Jonas&Jenny** och säkert en hel del andra som jag glömt i brådskan eller bara ännu inte lärt känna.

TACK!

Morogoon III

ett Live arrangerat av RavensWing

Morogoon III är Livet för dig som inte skyndar undan kylan och mörkret. Ett äkta "Hack 'n' Slay-Live" där din vapen- och strategiskicklighet och er gruppssamman-hållning sätts på prov.

Observera att Livet är framskjutet och alltså är den **3 december**. Kostnad är 60 kronor. Kontakta Martin Andersson, tel. 08-26 23 36.

Den Svarta Kitteln

6-8 januari 1995

En fantasylive i Stockholmstrakten med upp till 100 deltagare. Priset är 50 kronor för en tredagarlive! För medlemmar i *Trenne Guldmynt* är priset 30 kronor. Medlemskap i *Trenne Guldmynt* (1995) är 30 kronor, vilket inbetalas på postgiro 13 15 94-4 (betalningsmottagare Jonas Ekestam). Ange på inbetalningskortet vem du är och vad du betalar för.

Frågor angående roller mm: Kim Viklund, tel. 08-770 30 89 (17:00-22:00).

Åldersgräns 16 år.

tilltalar en mutant kan det vara viktigt att hålla i minnet att en mutant alltid avlutar sina meningar med område, ställ dig då 20 m från gränsen och hitta på en bra historia om vad som hände dig där och dra sedan därifrån och

VOICE OF THE WASTELANDS

Förmodligen, tror man när man någon gång diskuterar saken, att man lever i det tredje årtusendet. Inte för att det spelar någon större roll, tillvaron är tillräckligt hård för att de flesta skall leva dag för dag. Varelser (man kan knappast kalla dem människor längre) lever i ödemarken vars cyniska vardag och kamp för att överleva har förvandlat dem till psykopater mördare och våldtäktsmän som skulle döda sin mor för en bit fläsksvål. De har slagit sig ihop i gäng och kallar sig vagnstäm, wastelanders mun där de starkas överlevande dock finns det lustpraktar, människor som slagit sig ned i små byar för att idka handel och forna nu slags civilisation. Byarna betraktas av ödemarkens invånare oftast som fredade zoner.

För att komma med på denna excellenta live vinder du omedelbart någon av arrangörerna och anmäler ditt intresse. OBS! Du måste vara över fyllda innan dagen börjar, dys den 13 april 1995

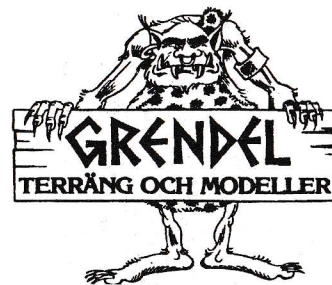
Datum: 13-17 april 1995
 Kostnad: 350 skr (inkluderar 1 feb)
 Postgiro: 33 85 35 (tre äpplen hög)
 Åldersgräns: 18 år
 Maximalt deltagare: 300
 Sista anmälningsdag: 12 april 1995

Ring ! Jonas & Jenny : 08-30 38 21
 Elis : 08-35 52 25
 Rikard : 08-746 87 74

Adress : Tre Äpplen Hög
 c/o Samuelsson
 Hagag 48 3tr
 113 47 Stockholm

AMTAR OCH MUTATIONER. En mutant känner man lättast igen på det tröga stäm som ständigt sipprar från deras läppar och den räckliga, bresjkdansliknande gångstilen. När man a deltagare att inte nämna sig mer än säsåddär 700 m. Om du känner att din (din) karaktär är modig och känner en stark nyfikenhet på att besöka detta färdliga mysteriska

"mantrifig", så kom ihåg att alltid behandla dem med den vördnad och respekt de förtjänar genom att gå in i FORBJUDNA ZONEN och sen berättas att arrangörerna inte bembudet sig med att planera stillat, det tycker berättas den på casinet. Ge fan i att sabba livet genom att gå in i FORBJUDNA ZONEN och sen berättas att arrangörerna inte bembudet sig med att planera stillat, det tycker

&

LATEXVAPEN, RUSTNIGAR, KLÄDER, MASKER & FIGURSPELSTERRÄNG

ÖPPETTIDER:

MÅN & TIS 16-20, LÖR 10-14

KLAREBORGSGATAN 21, 414 67 GÖTEBORG

TELEFON 031-12 16 72

(Vägbeskrivning: 3:ans "Kaptensgatan" eller 4:ans "Majvallen"; Säggatan till "Tony's Pizzeria"; in på Klareborgsgatan; dörr på gaveln av "21:an".)

Brott och Straff

- Tuffa tag på tingsplatsen

av Björn Hellqvist

Det här är en uppföljning av min artikel om vapen och Live i StrapatS nr 19.

Då den förhärskande delen Live tilldrar sig på "medeltiden" och då det kan ske allehanda våldsgärningar och hemskheter, kan arrangörer låta lite medeltida lagar och straff praktiseras.

Det kan bli en omskakande upplevelse...

Först ska jag reda ut några grundläggande begrepp:

LAGMANNEN var domaren i lagsagan (nio sådana fanns i Sverige). Han utsågs av kungen, som hade att välja mellan tre kandidater utsedda av sex bönder och sex adelsmän. Vid synnerligen svåra brott (s.k. högmålsbrott, dvs. mord, mordbrand, trolldom och högförräderi) hade lagmannen en jury bestående av tolv män utsedda vid tinget. Lagmannens ed finns nedskrivna i rätttegångsbalken, flock 1.

MYNDIG var man vid 15 års ålder. Man dömdes mildare om man begått brottet i åldern 7-14 år, varvid böterna halverades.

BÖTER var ofta utdömda i s.k. treskifte. Då skulle målsägaren ha en tredjedel, kungen en tredjedel och byn/häradet en tredjedel. Böter låter mildt, men vid svåra brott kunde 40 mark penningar utdömas. En mark motsvarade 192 penningar, och en dagslön kunde uppgå till 2-3 penningar.

En ko kostade 2 mark och en ox 4 mark. En stridshäst kunde kosta 50-400 mark, vilket var betydligt mera än vad ett vanligt arbetsök om 3 mark gick på. En tunna tyskt öl kunde kosta 2 mark, medan ett fat Rhenvin kunde betinga 8 mark.

STEGLING var ett av de ruggigare dödsstraffen. Endast män kunde dömas till det, kvinnor stenades eller begravdes levande ("sättas kvick i jord").

Vid stegling band man fast den dömda på marken med armar och ben utsträckta. Sedan tog man ett vagnshjul och krossade alla ben genom att stöta det tunga hjulet lodrätt mot lemmarna. Därefter flätades den nu uppmjukade dömda in i ekrarna, varefter man reste upp hjulet på en stång, där han fick dö och bli korpöda. Latexhjul, någon?

TOLVMANNAED var ett sätt att bedyra sin oskuld, och innebar att tolv män gick i god för en och intygade att man var en rättsskaffens snubbe. Vid ringare brott kunde det räcka med att sex män svor.

Nåväl, nog om detta. Nu över till några smakprov från Magnus Erikssons landslag, stiftad i mitten av 1300-talet:

TJUVABALKEN

Flock V: Den som ertappas med att ha stulit guld, silver, pengar, häst, kläder, vapen eller annat värt en halv mark eller mera, ska dömas vid tinget och hängas.

Flock VII: Stöld för mer än tre öre (72 penningar), men mindre än en halv mark, gör att man döms vid tinget till att piskas ("mista huden") och få öronen avskurna. Tolv man ska intyga hans skuld.

EDSÖRESBALKEN

Flock XIV: Om en kvinna våldtages, och tolv man kan styrka att så skett, dömes gärningsmannen till döden genom hals-huggning med svärd.

Dräper kvinnan mannen under våldtäkten och tolv man finner det styrkt, går kvinnan fri och mannens släkt kan inte driva ett mål.

Bortrövar någon en kvinna och man finner att det är så, dömes han fredlös.

Flock XXXVIII: Lejer någon en mördare, straffas han som om han själv utfört dådet.

Flock XLV: Om någon grips för stråt- eller sjöröveri, ska han föras till tings. Där ska tolv man fria eller fälla honom. Finnes han skyldig, halshuggs han. Om han frias, ska den som grep honom böta 40 mark.

SÅRAMÅLSBALKEN

Flock IX: Alla utom frälset och deras tjänare förbjödes bära sticksvärd, dolk eller jaktkniv. Ertappas man, bötar man 3 mark. Anklagas man, kan man välja sig med sexmannaed. Kan man inte betala böterna får man handen genomstucken med vapnet.

HÖGAMÅLSBALKEN

Flock I: Mördar någon en annan, är straffet döden. Män steglas, kvinnor stenades. Tolvmannajury ska vara och en förklara den anklagade skyldig eller oskyldig. Om sju eller fler är eniga, blir detta domen.

Flock V: Den som med trolldom dödar någon annan och befines skyldig, ska avrättas som ovan.

Flock VII: Den som gör uppror med en här mot kungen eller rikets herre, eller försöker fånga eller mörda honom, mister jord, egendom och liv.

Flock VIII: Den som leder utländsk här mot sitt land, slåss på fiendens sida och härjar sitt land, mister jord, egendom och liv.

DRÅPAMÅLSBALKEN

Flock II: Om någon dräper en annan, och detta är uppenbart, eller om han är på flykt från sådan gärning, ska plikta med sitt liv och förklaras fredlös. Han kan bara

få fristad i kyrka eller kloster, och kan bara frias från dådet om det kan bevisas att det var i självförsvar.

(Man skilde på mord, dvs överlagt mord, dråp i hastigt mod samt dråp genom vårdslöshet eller olycka. Artikelförf. anm.)

KONUNGSBALKEN

Flock XVIII: Den som flyr från konungens banér (=hans här) förklaras fredlös.

Flock XXIII: Den som våldgästar någon, hög som låg, och tar sig mat, foder eller husrum mot

dennes vilja, och detta styrkes med tolvmannaed, ska mista livet med svärd. I detta dömer konungen, eller den han bemyndigat att döma.

Flock XXX: Om någon jagar på konungens mark, mister han hästar, armborst och därtill 40 mark.

Slutligen, ur Dråpamålsbalken II, Flock XI: "Faller ett hus eller annat byggnadsverk på någon, och denne dör, böter ägaren 4 1/2 mark till dennes efterlevande". Härda bud för fusksbyggen!

Hur kan man använda det här nu då?

Nu finns det säkert de som tycker att Live blir mindre roliga om man inte får leva rövare (i bokstavlig mening). Men ska man ha medeltids-atmosfär, så måste kungen och hans ombud kunna upprätthålla lag och ordning. Hur kan man då använda lag och rätt på ett Live? Här är några förslag på tillämpningar:

På flykt undan rättvisan

En fredlös uppehåller sig i området. Han kan alltså dräpas utan risk för påföljd. Vem vågar ta sig an en ökad brottsling?

Oskyldigt anklagad

En oskyldig har flytt undan häradshövdingens män. Det gäller för honom att bevisa sin oskuld (=skrapa ihop tolv man). Han kan också söka den skyldige (som i filmen "Jagad").

Ellis Peters' böcker om munken Cadfael i 1100-talets England kan också tjäna som inspiration.

Tolv edsvurna män

En anklagad har ställts inför tinget, och en jury har fått ett dygn på sig att avgöra hans skuld.

Häxeri

En trollkarl/häxa anklagas för att ha förgjort någon med trolldom. Är anklagelserna sanna? Vad ligger bakom?

Mördaren

Någon mördas, och gärningsmannen grips. Det visar sig att han inte kände offret, utan lejts. Utav vem?

Vedergällning

En man har friats för ett dråp i självförsvar, men den dödades söner vill inte godta domen. Tvärtemot lagen vill de hämnas.

...Och så vidare. Läs "Magnus Erikssons landslag" som finns på biblioteket, avdelningen för Juridik (Oe(u)), där ovanstående och andra medeltidslagar finns. Läs gärna anmärkningarna och noterna, då det blir svårt att förstå texten annars.

Så, varför inte arrangera en juridisk nöt vid nästa Live, som omväxling från skattjakterna och "rädda-världen-från-undergången-igen"??

Häng dem högt!

Om man som arrangör tillåter användandet av bågar på sitt Live, måste man kontrollera utrustningen. Få saker kan få mer tragiska konsekvenser än en felaktigt gjord pil från en för kraftig båge. Alla deltagare som vill använda pilbåge, bör anvisas en plats där en ansvarig arrangör slumpvis väljer ut en av skyttens pilar och dissekerar spetsen, för att förvissa sig om att den är tillverkad på ett vettigt sätt. Grundläggande ska vara:

1. Pilens träffyta ska i alla lägen ha en diameter på minst 4 cm (dvs större än ögonhålan) för att inte kunna skada ett öga om olyckan skulle vara framme. För att vara säker på att detta uppfylls krävs därför även;

2. Spetsen på skaftet ska omöjligt kunna tränga igenom, eller slingra sig förbi vadderingen.

3. Pilens flykt genom luften ska vara stadig, så att rätt ände träffar rätt mål.

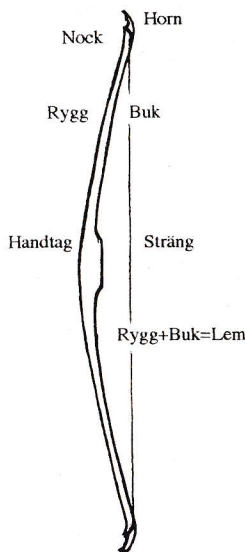
Av underordnad betydelse, men viktigt för trevningen är att det inte gör för ont att bli träffad.

Att tillverka en pil enligt dessa kriterier tar tid och kostar pengar. Av någon obegriplig anledning förekommer det dock att vissa personer på Live tycker att de har rätt att bryta andras pilar. Att bryta av någons latexsvärd för att han inte ska kunna slå på en flera gånger är ungefär lika logiskt. Detta leder till: a) folk blir förbannade och börjar slå varandra på käften, b) de blir mindre benägna att fortsätta göra snygg och säker utrustning. Om du ser någon som gör så med någon annans utrustning; ta personen åt sidan och skäll ut honom. Om du ser någon som gör så med *din* utrustning inträder antagligen punkt a) automatiskt.

Bågar och pilar på Live

av Anders Granberg

En pilbåges kraft mäts i dragstyrka, ofta uttryckt i *pounds* vilket förkortas lbs. (1 kg = 2.2 lbs, 1 lbs = 0.454 kg). Detta är den kraft som krävs för att spänna upp bågen i pilens fulla skjutlängd. Detta innebär alltså att dragstyrkan blir olika om pilarna är olika långa, något som inte är ovanligt på Live, där många har tillverkat sina pilar själva och folk lånar pilar av varandra utan att tänka sig för. Icke godkända vapen och pilar bör som alltid tas om hand av arrangörerna till efter Livet, så att ingen ovetande som misstags använder sig av dem.

Kraften som bågen skjuter iväg pilen med kallas *kast*, och är inte alltid proportionell mot dragstyrkan. En idealisk båge har en homogent (jämnt) tänjbar ryggsida som snabbt drar ihop sig i skottlossningsögonblicket, medan buksidan motstår komprimering och därför tvingar ryggen till att tänjas ännu mer.

För Liveändamål vore det möjligt att använda bågar med en dragstyrka på 10 lbs. Dessa är dock inte särskilt roliga att skjuta med, eftersom pilen har en tendens att plötsligt dyka när rörelseenergin tar slut, vilket kan fresta skytten att "lobba" pilarna på bekostnad av träffsäkerhet och säkerhet i anslagsvinkel.

Fördelen är att anslagsenergin och därigenom olycksrisken blir minimal. 15 lbs är dock fullt tillräckligt för att få en båge med en vacker flykt på pilarna, och en skottvidd i en flack bana på runt 20 meter med en Livepil.

Bågar med en dragkraft på 20 lbs går lätt att få tag på hos sporthandlare eller hos specialister, och är av många ansedd som den naturliga övre gränsen för Livebågar.

Att tillåta högre gräns än så på grundval av vad enskilda skyttar har hemma i garderoben är både onödigt och farligt.

Att mäta dragstyrkan

Man kan mäta dragstyrkan med en fjädervåg, fiskvåg eller med en plasthink. Principen är densamma. Kraften som går åt att spänna bågen ska inte ha överskridit den angivna gränsen innan avståndet mellan strängen och pilbågen uppnått pilens maxlängd i avskjutningsögonblicket. Jag ska här beskriva hur man mäter med hjälp av en hink.

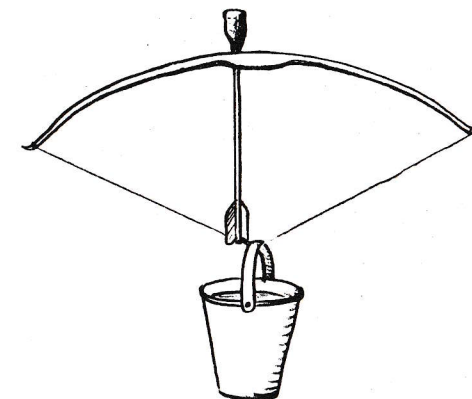
Förutsatt att maxgränsen för bågens tillåtna dragkraft är 20 lbs.

1. Spänn bågsträngen runt handtaget på en plasthink.

(En plasthinks vikt är försumbar i sammanhanget)

2. Fyll upp hinken med 9 liter vatten. (1 liter=1 Kg = 2.2 lbs) Dvs 19.8 lbs.

3. Lyft bågen i handtaget och mät med en av dina egna pilar. Om hinken lyfter från golvet innan avståndet mellan bågen och strängen är minst lika långt som det maximalt går att spänna bågen med den pilen, så är bågen för kraftig eller pilarna för långa.

Livepilar skiljer sig med sin stora tunga spets på ett avgörande sätt från vanliga pilar, vilket man måste ta hänsyn till vid tillverkningen. Eftersom pilspetsen har stort luftmotstånd, kräver den stora, tämligen styva styrfjädrar för att den inte ska vingla fram genom luften. Dessutom krävs en avvägning mellan bågens kraft + pilspetsens vikt gentemot pilskaflets styvhet.

När skottet går ska pilen böjas lätt, så att den går fri från båghandtaget. Väl fri från bågen ska den rätta upp sig igen. Om pilskaflet är för styvt böjs den inte, och den kommer att dra åt den sida om bågen som du placerar pilen på när du skjuter (vanligtvis vänster). Om skaftet är för böjligt böjs pilen för mycket, och ger sig av åt andra hållet (med livepilar ofta i en vinglig = farlig bana).

För en 15 lbs båge, med pilar enligt nedan, vilka har en draglängd av 60 cm och en totallängd av 75 cm - är köpt rundstav med 9-10 mm diameter eller ca: 11 mm diam. torkad björk lagom. (Kvistfri björk är det traditionellt nordiska materialet i pilar, för de som vill göra sina pilar helt själv.)

Det bästa sättet att ta reda på vad du ska ha för tjocklek på pilskaflet är att experimentera sig fram.

Detta behövs för piltillverkningen:

Materiel:

Vass kniv och ev. sax
Femkrona (för måttagning)
Borrmaskin med tunn stålborr
Tuschpenna

Förbrukningsmaterial

Liggunderlag
Enkronor
Blompinnar, ca 60-80 cm långa och 8-11 mm i diameter.
Kontaktlim (helst även styrfjäderlim för styrfjädrarna)
Silvertejp (med grov väv)
Stora styrfjädrar (krångligt att tillverka bra sådana själv)
Nockar (plastbitar på piländan vilka håller fast strängen på pilen)
Små tunna spikar (nubb) med stort, platt huvud och ca 1,2 cm spets.
Skumgummi eller svampbit, ex biltvättsvampar.

Gör så här:

1. En kraftig blompinne eller en rundstav, kapad till en längd avpassad för din båges dragstyrka, blir pilskaflet.

4 cm

2. Rita med femkronan som mall ut 5 st cirklar på liggunderlaget och skär ut dem med god marginal.

3. Limma ihop dessa bitar två och tre så att du får två platta "cylindrar" Låt torka.

4-5. Gör ett hål genom centrum på cylindern med de två hoplimmade bitarna, så att pilskaflet precis går igenom. Skär därefter till biten så att den blir ungefärligt konformad med en platt topp.

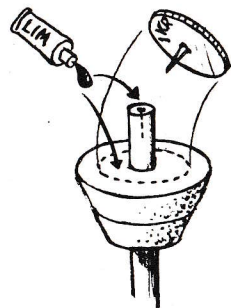
6. Borra ett hål genom centrum på enkronan. Hålet ska vara precis så stort att det går att pressa igenom nubbet. Ca 1 cm av nubgets spets ska gå igenom och ut på andra sidan.

7. Förborra/spika ett ca 8 mm djupt hål i centrum i änden på skaflet. Gör det försiktigt! Om skaflet spricker måste du antingen slänga det eller kapa av det!

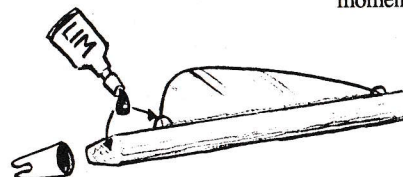
8. Lägg några droppar starkt lim emellan och pressa in spiken med enkronan i den förborrade änden.

9. Stryk lim på den breda delen av liggunderlagskonen. Trä den på skaflet och fäst mot undersidan av enkronan.

10. Fixera enkronan ytterligare mot spetsen, liggunderlagskonen och blompinnen med hjälp av grov silvertejp. Se till att fästa allting ordentligt mot skaflet.

Tejpa fast dessa ordentligt innan denna tejpcylinder görs.

11. Tejpa fast de tre hoplimmade liggunderlagsbitarna mot toppen av den tejgade enkronan på spetsen.

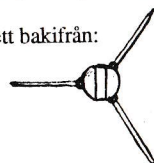
12. Tejpa fast en rejäl skumgummi/tvättsvampsbit i toppen på pilen genom att göra en cylinder av tejv vars kanter går upp över piländan, och sedan pressa ihop biten och lägga den i cylindern, varpå den expanderar till pilspetsens bredd. Tejpa sedan försiktigt så att du täcker biten utan att pressa ihop den.

13. Limma fast styrfjädrar. Använd helst ett därför avsett lim. Om du lägger en klick lim på bägge ändar av styrfjäders så håller det bättre.

14. Limma fast nocken på pinnens bakände. Är pinnen för grov kan du använda en pennvässare eller en vass kniv. Se dock till att den sitter ordentligt.

Om du ska tillverka flera pilar så gör en gång, så jobba med ett moment i taget på alla pilarna.

Sett bakifrån:

Var får jag tag på material?

Fjädrväg
Grov silvertejp
Nubb
Tvättsvamp
Billigt liggunderlag
Rundstav
Blompinnar
Kontaktlim
Styrfjädrar och Lim
Nockar

Clas Ohlson, järnaffärer, jakt/fiskeaffärer
Clas Ohlson, färgaffärer, bensinmackar
Clas Ohlson, järnaffärer, virkeshandlare
Clas Ohlson, bensinmackar
sportaffärer, överskottslager
virkeshandlare
blomsterhandlar, handelsträdgårdar
överallt, ex på varuhus.
försäljare av pilbågar, ex. Bågar och Pilar.
försäljare av pilbågar, ex. Bågar och Pilar.

Postorderfirmor:

Clas Ohlson 08-21 51 61
Bågar och Pilar 08-21 91 68

Rundstav i Sthlm-trakten:

Dala Trä 08-774 74 70
Lillerudsvägen 37, Huddinge.
T-bana Masmo + buss 740 eller
712 till hpl Lillerudsvägen

Granby Såg AB 08-510 251 56
Angarn, Vallentuna.
T-bana Tekniska Högskolan +
buss 325.

Rollspel som tilldrar sig i sagomiljö kräver ingen egentlig research. Är bara bakgrunden vettigt beskriven brukar det inte vara så svårt att definiera sin roll. Så är icke fallet med historiska miljöer. Slarv med detaljer leder ofelbart till att någon (eller flera) får illusionen spräckt av faktafel. Man måste utforska epoken för att trovärdigt kunna återge den och se perioden ur dåtidens ögon. Slarv kan vara att i ett samtal som ska utspinna sig 1927 tala om "Första Världskriget" (Den som inte hittar felet här, bör plocka fram historieboken, kapitlet "1918-39"). Att se perioden som samtid kan exemplifieras med: "Hitler? Menar du den där kuppakaren i München för ett par år sedan? Det är väl ingen att oroa sig för!"

Jag har de senaste åren roat mig med att bygga upp ett litet bibliotek med böcker från 20- och 30-talen. Dessa har använts för att ge en extra dimension åt min Call of Cthulhu-kampanj, t.ex. har jag kunnat långa fram en turistguide när spelarna anlänt till en viss stad, och låtit dem välja hotell, restauranger mm. med bokens hjälp.

När nu 20-tal ser ut att kunna bli en spännande epok för Live, kan böcker från perioden komma väl till pass vid utformningen av rollen. Genom att läsa in sig på de aktuella åren, kan man hålla igång samtal om "dagsaktuella" ämnen såsom nya filmer, börskurser, dödsfall, mode, skvaller... Följande listning bör kunna få igång även de med liten kunskap om vår värld för 70 år sedan:

Svenska Dagbladets årsböcker

Dessa är min favoritkälla. De började ges ut 1923, och varje volym innehåller inrikes och utrikes nyheter, sporthändelser, dödsrunor, finansfakta, mode och nöjen - kort sagt det mesta som behövs för att skapa sig en uppfattning om det (in)aktuella året. De brukar finnas på antikvariat, och kostar sällan mer än 10-30 kr styck. (Försök pruta vid köp av flera).

Nordisk Familjebok

Ett omfattande uppslagsverk utgivet på 20-talet och som bör finnas på bibliotek och hemma hos äldre släktingar. Här kan man på ett tämligen handgripligt sätt få reda på vad man visste om diverse ämnen. Det är med en rysning man läser fördomsfulla "fakta" om negrer, eller med förvåning då man får veta att "Hitlers politiska inflytande är obetydligt". Här kan man också få en uppfattning om vad man visste om olika ämnen inom arkeologi, fysik,

Björn Hellqvist slår till igen:

20-talsliv(e)

eller "Källor till rollspel"

astronomi etc, vilket underlättar akademiker-roller.

Almanackan

Den klassiska svenska Almanackan kan hittas i antikvariat, antikhandlare, lumbodar m.fl. för 5-10 kronor. Utöver sol- och månförmörkelser kan man hitta uppgifter om Sverige; kuriosa typ posttaxor mm. Hittar man en fickkalender i gott skick är den dessutom en stämningsfull detalj i den personliga utrustningen.

Turistguider

Dessa ger överträffade möjligheter att kunna berätta om sin rollpersons bostadsort (eller semesterort) på ett trovärdigt sätt. Som ovan nämnts, kan man skaffa sig kunskap om hotell, krogar, teatrar, muséer mm. Visserligen kan man ju alltid hitta på under spelets gång, men användandet av riktiga fakta borde göra det lättare att leva sig in i sin roll. Dessutom är de ofta roliga att läsa, då de innehåller massor av kuriosa. I "Stockholm - just nu!" (från 1930) kan man t.ex. läsa att en lunch om smörgåsbricka, varmrätt och kaffe kostade 1:50, och att "de unga flickorna äro vakna och pigga då de äro ute och på väg till sina nöjen, men bakom diskarna i

basarerna och varuhusen märker man inte sådant hos dem. Där känna de sig ofta besvärade om man till äventyrs vill köpa något." (Dessa "unga flickor" är väl 80-85 år nu).

En klassisk turistguide är Baedeker-böckerna. Man kan få tag på hyfsade exemplar för 60-80 kronor. De mest eftersökta volymerna är de om Indien och Egypten från början av seklet, och som kan kosta bortåt 1500 kronor!

Övriga källor

Man kan hämta inspiration från flera håll. Utöver att gräva i bibliotekets magasin och tidningsarkiv och i antikvariat, kan man fråga äldre släktingar, läsa romaner, se filmer och TV:s SF-Journaler. Rollspelet *Call of Cthulhu* har ett par tillbehör av intresse. "Investigators' Companion" behandlar mest amerikanska förhållanden, medan "Green and Pleasant Land" tar upp Storbritannien. Den sistnämnda kan vara svår att få tag på, då den inte tryckts om på ett antal år.

Målet med att skaffa sig en solid uppfattning om den tid man ska Livea i är inte att sitta och rabbla historiska fakta och statistik. Med den informationen man tillskansat sig, kan man låta väva ihop nu- och dåtid. När man pratar om NF:s (Nationernas Förbund) maktlöshet, oroligheterna i Sovjet, eller den spretlaterade brottsligheten i USA, kan man dra mentala paralleller med FN:s maktlöshet, upplösningen i Sovjet och den drogrelaterade brottsligheten i USA... 20- och 30-talens oroliga tider är på många punkter liknande våra egna, så ett samtal efter middagen runt en cigarr och ett glas konjak behöver inte vara en historieföreläsning utan ett utbyte av tankar och idéer baserade på vad som förekom i den dåtida debatten.

Med ovan nämnda källor i bakgrunden kan ett 20-talsLive bli en häftigare tidsresa än en helg i sagans värld.

Vildhavre-94

- en förstagångslivares intryck

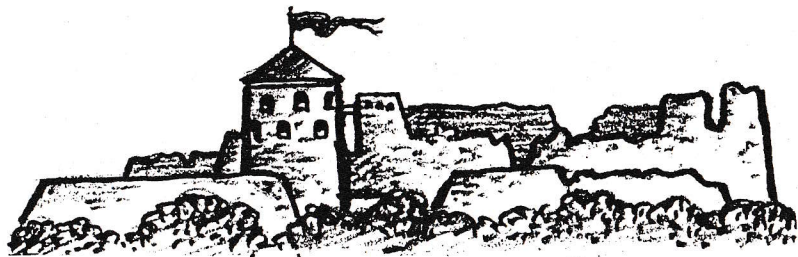
eller

"Två bröllop och en mängd begravningar"

av

Björn Hellqvist

Illustrationer av
Jonas Nelson
och
Natalie Sjölund

I början av september blev jag uppringd av Vildhavres arrangörer, som undrade om jag var intresserad av att delta. Då det verkade som ett lite annorlunda Live på en bra plats, nappade jag. Utskicket presenterade Vildhavres kampanjvärld, som hämtat mycket från svensk medeltid. De minimalistiska reglerna tilltalade mig, och snart hade jag totat ihop en karaktär.

De StrapatS-läsare som följt mitt flitiga skrivande och tyckande lyfter kanske förvånat på ögonbrynen när jag kallar mig "förstagångslivare". Med undantag av Livekriget "Vrålsmuck-91" och några småäventyr har jag bara 12 års ordinarie rollspelande och sju år i SCA att luta mig emot.

Mitt SCA-engagemang gjorde hur som helst att jag hade 6-7 dräkter att välja på, och en bofferdolk hade jag redan. Det behövdes bara några ynka småsaker, som var lätta att tillverka.

Utan några falska förhoppningar styrde jag kosan mot Kungälv och Bohus Fästning. Det var tänkt att min flickvän skulle vara med, men i slutändan satte sjukdom P för de planerna. Jag tänkte spela Olof Ärengislesson, en ädling som tillbringat de senaste åren i Franken. Detta gav mig en utmärkt ursäkt för att inte känna igen folk...

De 140 deltagarna samlades på lördagsmorgonen på vandrarhemmet nedanför den imponerande stenhögen. Vi utrustades med Livepengar, tilldelades rum (riktiga sängar!) och fick den kompletterande information som inte hunnit fram med posten. Innan vi tågade in i fästningen hölls en tyst minut för de omkomna i färjekatastrofen. Det kändes som en naturlig gest och minskade mångas dåliga samvete då det gällde att ha kul denna oktoberhelg.

Intåget skedde i rangordning, med drottning Bianca först och löskefolket sist. Folk var imponerade av fästningen, och det märktes att de flesta tyckte att det var ett toppenställe.

Hon visade sig vara en urblåst flamsa med en femårings leklynne, "and with the attention-span of a hamster"

Mina motiv under Livet var att få det gods jag ansåg mig ha arvsrätt till, lokalisera en fiende samt att försöka nå en bra position i hovet. Efter att ha strosat runt en stund och

bekantat mig med omgivningarna (och lyckats identifiera min fiende tämligen omgående), lyckades jag få audiens hos drottningen. Med bugningar och hovmanér endast ett otal SCA-hov kan ge (och en muta gåva i form av ädelstenar), lyckades jag få drottningens odelade intresse i flera minuter.

Efteråt förstod jag vilken bedrift det var, då hon visade sig vara en urblåst flamsa med en femårings leklynne "and with the attention-span of a hamster". Planerna för ett bekvämt liv i hovet övergavs snabbt...

Åtskillig tid tillbringades på krogen, där man kunde få cider, kaffe, bröd, korv och ost. Jag lärde känna greve Guy de Sparré och hans rådgivare, och vi bytte många historier från Franken. Sedemera drog jag mig bort mot tornerplatsen, där jag träffade några unga sprättar från Sydslätt. Bröderna Herzberg med följte visade sig vara trevligt folk och bjöd på dricka och tilltugg. Så började torneringen! Det blev en ganska stökig tillställning, och riddar Sten (Jonas "Texas" Pettersson) utsågs som vinnare. Det märktes att stridsreglerna inte fungerade riktigt, och dispyter uppstod. Hade man haft lite annorlunda regler och mer rutin på torneringar, skulle man kanske undvikat att tre frankiska riddare åkte hem i vredesmod. Ack ja.

Vid femtiden skulle drots Anund gifta sig i Den Endes kyrka. Nobiliteten samlades och såg fram emot lite glamour. Löftena förestavades, de svarade båda "ja", och så lyfte brudgummen på de många slöjorna... för att finna att det var en annan kvinna! Han stormade ut för att rusta sig och söka rätt på sin käreasta, medan drottningen glatt förkunnade att nu blev det gästabud! Det visade sig att drotsens brud utsatts för en sömndrog och att hennes dräkt använts av den falska bruden medan hon själv giftes med en annan karl!

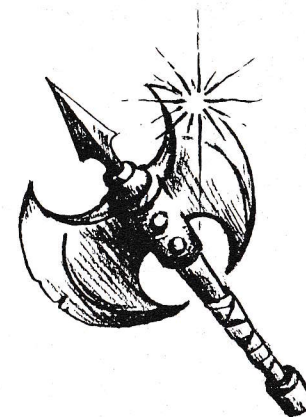
Gästabudet hölls på värdshuset "Älvkarlen" (vandrarhemmet). Det var knökat och jag hamnade bredvid de Sparré och några trevliga präster. Vi njöt av

inomhusvärmen efter en dag ute i 8-10° och snålblåst (tack och lov för att jag tog med min hellånga ylletunika, yllemantel och päls-hatt!). Vi diskuterade religion och utbytte frankiskt hovskvaller medan vi avnjöt steken och det alkoholfria vinet (Blue Nun är helt OK!). När folk började dra sig tillbaka kopplade vi kvarvarande om till "Off-Live", vilket var kul det också.

Efter en natts stärkande sömn intogs en stadig grötfrukost, och så var man redo för att knata upp till fästningen igen. Det visade sig att min fiende avslöjats vara en konspirator, men han hann undfly rättvisan genom att ta gift. Den föregående dagen hade varit lugn, och jag tror ingen råkade illa ut. Söndagen å andra sidan visade sig bli våldsam. Medan drottningen och rikets ridderskap höll rådslag, blev en av Herzbergarna nedslagen och ärkebiskopen blev beskuten. Stadsvakten gjorde en räd mot löskekvarteren och infångade diverse löst folk, mest för syns skull och utan någon direkt urskiljning mellan skyldiga och oskyldiga. Efter att ha pryglats av den entusiastiske bödeln släpptes de. Konspiratorerna från gårdagens bröllop fick dock ett hårdare straff - de avrättades.

Hela dagen försökte jag få audiens hos drottningen och tillträdde till rådslaget, men hon föredrog att leka, alternativt prata med ridderskapet. Den oroliga stämningen försvann för en stund då högmässan hölls. Det var en trist affär och de Sparré och jag utväxlade mer hovskvaller och nedsättande kommentarer om bönder och löske. (Jo tack, jag märkte det - du kallade mig "lodis" när jag lodade murarna, och jag var ändå borgare! Jonas anm.) Drotsen gifte om sig, och den här gången blev det rätt!

Så återupptogs väntan på audiensen. Sydslätts och Frankens ambassadörer ignorerades också av drottningen, så jag var i fint sällskap. Tristessen bröts av att man fann liket av en kvinnlig gycklare och samtidigt utfördes ett mordförsök mot samme Herzbergare som klubbats ner tidigare. Snart greps en misstänkt för det senare dådet, och lagmannen höll rätttegång. Då försteskrivaren var borta, åtog jag mig att föra protokollet. I brist på bevis häktades den misstänkte, en av gycklarna. Så framkom fler starka indicier, och han sattes åter i häkte. Efteråt fick jag veta att den ene Herzbergaren hade ett förhållande med gycklerskan, vilket hans bror motsatte sig. Han skickade ett hotbrev, som hon upplyste gycklarkollegan om. Så hände det sig att han och Herzbergs rådgivare gav sig ut samtidigt på morduppdrag! Gycklaren lyckades sedemera fly och gjorde dagens snyggaste fint när han på väg ut genom porten mötte drotsen. "Så du blev frisläppt?", sa drotsen. "Ja, herr drots", svarade gycklaren och flydde så fort drotsen försvunnit.

Jag väntade förgäves på audien-
sen, men med tanke på det till-
tagande regnet och den allmänna
oron föredrog jag tornets skydd.
Vid ett tillfälle vågade jag mig
ner till marknaden i löske-
kvarteren, eskorterad av bröderna
Silfercronas väpnare.

Så avslutades Livet och vi
samlades i kyrkan för en kort
genomgång. Efteråt åkte kameror-
na fram och latexsvingarna gjorde
av med överskottsenergi. Så
återstod bara att packa och ta adjö
av alla trevliga människor man
träffat.

Vildhavre-94 fungerade relativt
smidigt, och inkvarteringen i
vandrarhemmet var ett bra drag.
Många jag pratade med innan
tyckte att det lät dyrt, men å andra
sidan fick man mycket för
pengarna (och till nästa år ska
priserna sänkas!). Det fanns gott
om intriger och man undrade ofta
vad det var som var i görningen.
Man lyckades rätt bra med att
förmedla en känsla av klassam-
hälle, och den västmarkiska adeln
visade sig svårflörtad (särskilt de
två sköna damerna som tappade
en näsduk).

Jag hade trevligast tillsammans
med greve Guy, sydslättarna,
Silfercronorna m.fl. Jag saknade
dock en härold som kunnat ropa
ut när det ena eller det andra skulle
hända ("OH-YEJ, OH-YEJ!"
Jonas anm.)*, samt en kyrkklocka
som angav tiden (nu fick man
fråga folk som hade dolda ur).

Dräktstandarden var högst varie-
rande, från nödortfugt maskerade
M/59:or till mycket vackra
kreationer. Det förekom också ett
flertal ringbrynjor, vilket var
trevligt att se. Märkligt nog bar
över 80% grova kängor, vilket skar
sig en aning - särskilt på damerna!
Jag drog faktiskt inte min dolk en
enda gång och såg inte röken av
vare sig förgiftningsförsök eller
rånare. Om detta säger något om
standarden på rollspelandet så
menar jag att den var god hos de
allra flesta. Många adelsmän hade
visserligen problem med att tala
högravande, men det blev aldrig
direkt fänigt. Cigarettörkarna
utmärkte sig genom att röka helt
öppet, synnerligen Off-Live!
Piprökarna ansträngde sig lite i
alla fall.

På det hela taget hade jag roligt
och tycker att det bjudits på en fin
upplevelse. Jag räknar med att åka
på Vildhavre-95, var så säkra!

Medeltida glasögon

Trä- eller metallbågar.
Styrkor efter recept.
Många nöjda kunder.

Från 300:- paret (komplett)

Kontakta Björn Hellqvist,
tel. 0500-48 78 36

Medeltida hattar

Välgjorda hattar
tillverkade av utbildad modist.
Egen design eller efter kundens
önskemål.
Humana priser.

Lina-Art Design
Mellangatan 7 B
621 57 VISBY
tel. 0498-27 16 22

Musikintresserad?

Jag är i alla fall det och
försöker samla ihop lite Live-
visor och låtar för eget bruk.
Därför undrar jag om folk
som har texter och noter vilka
ligger hemma och samlar
damm, skulle kunna skicka en
kopia till mig?

Oskar Kinding
Odlingsvägen 14 A
183 44 TÄBY

P.S. Egna låtar är VÄLDIGT
välkomna!

- En föreningspresentation! Det var väl nästan ett år
sedan sist!

Föreningen Error

Vi är en relativt nystartad liveförening vars stomme är
en kulturell förening som sysslar med bl.a. teater,
film, musik och att skriva diverse material. Vi som
arbetar är alla ungdomspraktikanter och ALU-
anställda, så vi får faktiskt *betalt* för att anordna Live!

Vår första produktion var ett nutida stadslive med
detektiv-vampyr-inriktning. Dessförinnan har även
smålive för barn anordnats. Vårt nutidslive hette
Korsfarare och utspelade sig här i Jönköping.
Planering för ytterligare ett live har redan börjat och
det kommer att hållas någon gång i oktober-november.
I initieringsskedet antas även detta bli ett nutidslive.

Med vänlig hälsning

Föreningen Error
Patrik Skogfors
Eldslandet
Kålgårdsgatan 3
553 23 JÖNKÖPING

Tel. 036-30 24 10 (arb)
036-16 81 29 (hem)

Föreningsadresser

Glöm inte att anmäla eventuella ändringar!

Dark Illusions Magnus de Pourbaix Valfiskens gata 790 136 64 HANINGE Tel. 08-777 17 35	Illmyhr Lars Lundh Norråsvägen 25 691 35 KARLSKOGA Tel. 0586-346 38	Nockes Liveförening Daniel Krauklis Sadelgatan 105 194 31 UPPLANDS VÄSBY Tel. 08-590 870 52	SF Avgrunden (SPAV) BOX 25006 100 23 STOCKHOLM Tel. 08-756 42 06 (Lennart Borg)
Dödgrävvarnas Sällskap Martin Lindstaf Söderled 10 A 191 73 SOLLENTUNA Tel. 08-754 77 83	Interaktiva Teaterföreningen Troll & Alver Erik Lindblom Västrahult 577 92 HULTSFRED Tel. 0495-603 61	Noshörningen Carl-David Waltersten Viksängsgatan 28 723 47 VÄSTERÅS Tel. 021-13 88 67	SFL, Stockholms Fria Livesällskap Bergkällavägen 72 191 79 SOLLENTUNA Tel. 08-626 83 55 (Gabriel Walldén)
Enhörningen Hans Nilsson Panggatan 12 723 38 VÄSTERÅS Tel. 021-14 21 89	LF Gripen Andreas Hammarberg Hytgatan 29 B 811 39 SANDVIKEN	Josefine Lindqvist Tel. 021-13 19 47	SF Silfvereken Daniel Jansson Lupinvägen 16 691 47 KARLSKOGA Tel. 0586-354 13
F.F.I.T. / Mark Uppsala: Stefan Bergmark Tel. 018-24 12 31	Linköpings LRF Lars O. Johansson Rydsvägen 128 B 582 48 LINKÖPING Tel. 013-17 22 70	RavensWing Markus J. Ollikainen Myrmalmsringen 133 136 65 HANINGE Tel. 08-745 24 18	Särimmers Vänner John Gunnarsson Hovås Bräckaväg 34 436 54 HOVÅS Tel. 031-28 62 44
Sundsvall: Martin Larsson Tel. 060-218 25	M.A.S.K. BOX 539 721 09 VÄSTERÅS Tel. 021-12 43 96 (Mattias Wåglin)	RULGH Johan Cranshede Drottninggatan 19 702 22 ÖREBRO Tel. 019-11 05 98	Daniel Staberg Häkansdal 194 417 44 GÖTEBORG Tel. 031-55 25 89
Umeå: Johan Persson Tel. 090-237 34	Morgonstjärnan Peter Hansson Almedalsgatan 3 212 19 MALMÖ Tel. 040-93 06 03	Måns Svenson Wigeliavägen 7 712 32 HÄLLEFORS Tel. 0591-109 36	Södra Tornet Måns Frid Väpplingvägen 10 227 38 LUND Tel. 046-12 08 99
Örnsköldsvik: Daniele Gulino Tel. 0660-829 73	F.U.S.K. (Sundsvall) Robert Röding Tel. 060-51 30 68	Saga Society Niklas Ehnfors Envägen 5 510 95 DALSTORP Tel. 0321-605 44	Tentakler & Kniplor Peter och Jeanette Bröms Tel. 0911-103 37 (Piteå)
Gyllene Hjorten Hedesundavägen 95 818 91 VALBO Tel. 018-26 01 95 (Jesper Jansson)	Anders Nordström Havsörmsgatan 103:62 556 11 JÖNKÖPING Tel. 036-18 62 81	S.C.A. Karin Lagergren c/o Petersson Hjälmar Brantingsg. 19, 2 tr 417 18 GÖTEBORG Tel. 031-51 59 84	V.Å.S. Markus Waltersten Viksängsgatan 28 723 47 VÄSTERÅS Tel. 021-13 88 67
G&B Syd Anders Nordström Havsörmsgatan 103:62 556 11 JÖNKÖPING Tel. 036-18 62 81	Nidmark Carl Lundgren Esplanaden 25 531 50 LIDKÖPING Tel. 0510-257 31	Leif Eurén Härjedalsgatan 40 162 23 VÄLLINGBY Tel. 08-87 25 49	Mats Hallingström Tel. 021-14 58 41
Härnösands LRSF Markus Umeåfjord Hemmansvägen 109 871 53 HÄRNÖSAND Tel. 0611-123 83	Nifelheim Mikael Zölllick Rågängen 12 582 38 LINKÖPING Tel. 013-17 89 47	Seregon Ewiz Ehrsson Becksjudarvägen 41, 1 tr. 131 36 NACKA Tel. 08-716 32 45	Äventyrsgillet Peter Svärd Tel. 040-98 13 41
			Peter Hansson Almedalsgatan 3 212 19 MALMÖ Tel. 040-93 06 03

SPELAR
DU:

ROLISPEL, KONFLIKTSPEL, DATORSPEL, LEVANDE ROLISPEL,
POSTSPEL, FIGURSPEL, ANDRA SÄLTSKAPSSPEL, PANTBALL?

Du är väl medlem i Sveriges roll- och konfliktspelsförbund!
12000 spelare i 500 föreningar kan inte ha fel. SVEROK verkar för spelarna i Sverige. Är du medlem i en förening; se till att den är med i SVEROK. Är du inte medlem i en förening hjälper vi dig att starta en eller att hitta en där du bor. Det kostar naturligtvis inget att vara med i SVEROK. Istället ger förbundet bidrag till föreningarna. Ring eller skriv till SVEROK, Box 300, 751 05 Uppsala, eller ring kansliet i Linköping på 013 - 21 29 00.